

ת"פ 58840/05/19 - סימה כהן נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"פ 58840-05-19 מדינת ישראל נ' כהן
תיק חיצוני: 3130/2017

בפני	כבוד השופט עמית מיכלס
מבקשת	סימה כהן
נגד	
משיבה	מדינת ישראל

בשם המבקשת: עו"ד עדי כרמלי וארז אלוש

בשם המשיבה: עו"ד קרן לביא

החלטה

לפניי בקשת לכיסוי הוצאות הגנתה של המבקשת, בהתאם לסעיף 80 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק).

רקע ותמצית טיעוני הצדדים

1. נגד המבקשת הוגש כתב אישום האוחז בשני אישומים, אשר בכל אחד מהם יוחסה לה עבירה של שיבוש מהלכי משפט, לפי סעיף 244 לחוק. על פי הנטען בכתב האישום, רשמה המבקשת, ששירתה כשוטרת סיור ביחידת התנועה של מרחב איילון, שני דוחות תנועה כוזבים לשני נהגים שונים, בעקבותיהם נדרשו הנהגים לשלם קנס כספי. לאחר ניהול הליך הוכחות בהן נשמעו ראיות המשיבה והמבקשת במלואן, ולאחר הישיבה המסכמת, מיום 24.2.2022 במסגרתה נשמעו סיכומי הצדדים, הודיעה המשיבה ביום 23.3.2022 על החלטתה לחזור בה מכתב האישום, בהתאם לסעיף 93 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח חדש], תשמ"ב-1982 (להלן: חסד"פ). בעקבות הודעת המשיבה, ובהתאם להוראות סעיף 94(א) סיפא לחסד"פ, ניתנה עוד באותו יום הכרעת דין במסגרתה זוכתה הנאשמת מהעבירות בהן הואשמה.

2. בעקבות זיכוי עותרת המבקשת לפסוק פיצויים לטובתה, זאת הן מן הטעם שלא היה מקום להגיש נגדה את כתב האישום מלכתחילה בהעדר יסוד סביר לאשמתה, והן בשל "נסיבות אחרות המצדיקות זאת", כלשון סעיף 80 לחוק. בתוך כך הפנתה המבקשת לכך שהחלטת המשיבה לחזור בה מכתב האישום התבססה על אותו מסד ראיתי שעמד לנגד עיניה ערב הגשת כתב האישום, להבדיל ממצב דברים בו מתקבלת החלטה דומה בעקבות כרסום שחל בעצמת הראיות תוך כדי ניהול המשפט. עוד הפנתה לפרק הזמן הארוך שחלף מיום פתיחת החקירה והגשת כתב

האישום ועד למועד בו החליטה המשיבה לחזור בה מכתב האישום.

המשיבה מצדה ביקשה לדחות את הבקשה, מן הטעם שהמבקשת לא הרימה את הנטל הדרוש לעמידה באחד משני התנאים המנויים בסעיף 80 לחוק. עוד הדגישה המשיבה בתגובתה את האיזון המתבקש בין הצורך לפצות נאשם נגדו נוהל הליך פלילי "לא ראוי", לבין הצורך שלא להרתיע את המדינה מניהול הליכים פליליים במקרים הראויים אך מן החשש שהנאשם יזוכה. נטען אף שיש להימנע מקביעת "פיצוי גורף" בכל מקרה של זיכוי, דבר שאינו עולה מלשון החוק ואף עלול להוביל להכבדה על הקופה הציבורית.

המסגרת המשפטית

3. סעיף 80 לחוק מורה כי לאחר זיכוי נאשם, רשאי בית המשפט לפסוק פיצויים לטובת נאשם בהתקיימן של לפחות אחת משתי עילות. האחת, משנמצא שלא היה יסוד לאשמה. השנייה, בהתקיימן של "נסיבות אחרות המצדיקות זאת". בפסיקת בית המשפט העליון נקבע כי זכותו של נאשם לפיצוי לפי סעיף זה נועדה לאזן, בין היתר, "בין זכותו לחירות, לכבוד ולפרטיות שהוגבלו ונפגעו במעצר או במאסר עד שזוכה ובין האינטרס הציבורי הקיים בהעמדתם של עבריינים לדין ובשימוש נאות בכספי ציבור" [ע"פ 5851/19 מדינת ישראל נ' אברג'ל, פסקה 9 (2.2.2020) (להלן: עניין אברג'ל)]. עוד נקבע שפסיקת פיצוי לפי סעיף 80 לחוק היא בגדר חריג, וכי הפיצוי שמור לנסיבות מיוחדות בהינתן ש"הדין בבירור לא בחר בגישה לפיה זיכוי מוביל בהכרח לקבלת פיצוי" [ע"פ 4818/18 הריסון נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (5.8.2019); עניין אברג'ל פסקה 9 השניה].

4. בעניין אברג'ל (פסקה 10) נקבעו אמות המידה הבאות בקשר לעילה הראשונה:

"באשר לעילה הראשונה של "אין יסוד לאשמה", נקבע כי יש לבחון באופן אובייקטיבי האם התשתית הראייתית שהונחה בפני התביעה הקימה "סיכוי סביר להרשעה", כלומר האם תובע סביר וזהיר היה מגיע למסקנה שיש מקום להגשת כתב אישום. הרף שנקבע בפסיקה ביחס למבחן זה הוא מחמיר, במובן זה שיש צורך להוכיח כי מדובר במצבים חריגים במיוחד של זדון, חוסר תום לב, רשלנות חמורה או אי-סבירות מהותית ובולטת..."

ברע"פ 4121/09 שגי'א נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (2.3.2011) (להלן: עניין שגי'א) נקבע ש"על מבקש הפיצוי להוכיח כי גם בהסתמך על החומר שהיה לנגד עיני התובע, בכוח או בפועל, לפני שעבר תחת מנגנון הבירור המשפטי, לא היה כל מקום להגשת כתב האישום נגדו..."

5. אמות המידה לבחינת העילה השנייה, מפורטות בסעיף 11 לפסק הדין בעניין אברג'ל:

"העילה השנייה, שעניינה "נסיבות אחרות המצדיקות זאת", מתייחסת למצב שבו נגרם עוול לנאשם שזוכה, על אף שמלכתחילה היה יסוד להגשת כתב האישום נגדו... לא אחת נקבע כי עילה זו נוסחה

מלכתחילה באופן רחב ועמום, וזאת על מנת להקנות לבית המשפט שיקול דעת שאיננו תחום ברשימה סגורה של מקרים... עם זאת, נקבעו בפסיקה קווים מנחים וקטגוריות כלליות בכל הנוגע להיקפה של עילה זו, אשר מתפרשת על פני שלושה סוגים של עניינים: (1) נסיבות הנוגעות להליך המשפטי עצמו; (2) טיב זיכוי של הנאשם; (3) נסיבות אישיות של הנאשם שזוכה - כגון פגיעה בבריאותו, בשמו הטוב, במשפחתו וכדומה... לצד קטגוריות אלו התפתחו בפסיקה מבחני משנה, וביניהם: התנהלות המשטרה והתביעה (למשל, האם התנהלו באופן זדוני או רשלני); התנהגות הנאשם בחקירתו או במהלך משפט (למשל, האם הנאשם שיקר או שמר על זכות השתיקה); סוג העבירה וחומרתה והעונש לו הנאשם היה צפוי אלמלא זוכה...". (ההדגשות הוספו - ע.מ.)

6. בטרם נפנה ליישם כללים אלו, ובהתייחס להערת המשיבה, מן הראוי לשוב ולהזכיר את הידוע והמובן לכל - שימוש יתר בסעיף 80 לחוק עלול להביא ל"אפקט מצנן" אצל רשויות האכיפה והתביעה, כאשר חיוב המדינה בפיצויים באופן תדיר עלול לפגוע בהגשמת האינטרס הציבורי שבאכיפת החוק באופן אפקטיבי ומקצועי, להבדיל משיקולים כספיים [עניין שגיא, פסקה 11]. ואולם, הזהירות בה יש לנקוט מפני שימוש יתר בסעיף, אין משמעה אי שימוש בסעיף כלל, ויש לבחון כל מקרה לגופו, בשים לב להתקיימותן של אחת או יותר מאמות המידה והעילות עליהן עמדנו לעיל.

מן הכלל אל הפרט

7. לאחר שנתתי דעתי לטיעוני הצדדים, ולאחר שהצדדים הסמיכוני ליתן החלטתי על יסוד טיעוניהם בכתב, מצאתי כי דין הבקשה להתקבל בחלקה, זאת לאחר שמצאתי ממש בטענות המבקשת בנוגע לשתי העילות.

8. אשר לעילה הראשונה - כתב האישום הוגש בראש ובראשונה על יסוד סרטוני מצלמות הרכב של שני הנהגים (שני סרטונים הקשורים לאישום הראשון וסרטון אחד הקשור לאישום השני). הסרטונים הופקו ממצלמות הרכב של שני הנהגים, שטענו מצדם שלא ביצעו כל עבירת תנועה. ואכן, לאחר פניית הנהגים לאגף התנועה ולאחר שהציגו את הסרטונים, בוטלו הדוחות על ידי קצין המשטרה שרון הרפז. בבית המשפט הסביר הקצין שלאחר שצפה בסרטונים מצא שלא התבצעה כל עבירה על ידי מי מהנהגים. מתגובת המשיבה לבקשה עולה שלהחלטת הקצין, שהיה הן גורם מוסמך באגף התנועה והן מפקדה הישיר של המבקשת, הייתה השפעה על עצם ההחלטה להגיש את כתב האישום (סעיף 8 לתגובה), כאשר משקל רב ניתן אף לעובדה ששני הדוחות ניתנו לשני הנהגים בהפרש של כחודש האחד מהשני.

ואכן, מצפייה ראשונית בסרטונים מתקבל הרושם שהם אינם מתעדים הולך רגל שנמצא על מעברי החצייה בכל אחד משני המקרים. הרפז הבהיר שעמד על דעתו כי לא בוצעה כל עבירה, זאת על אף שהמבקשת פנתה אליו והביעה תרעומת על כך שביטל את הדוחות. סבורני שלשמע טענות המבקשת, היתה אמורה להידלק אצל הרפז נורת אזהרה בקשר להחלטתו לביטול הדוחות, והיה עליו לבחון בחינה עמוקה יותר את הנראה בסרטונים. הטעם לכך הוא שלאחר צפייה שנייה ושלישית בסרטונים, ניתן להבין שהסרטונים אינם מתעדים את ההתרחשות בשטח בזווית של 180 מעלות, אלא בזווית קטנה יותר שאינה מאפשרת לראות כל אחד משני מעברי החצייה ברגע הגעת כלי הרכב אליהם. נורת אזהרה נוספת הייתה צריכה להידלק באירוע הראשון, בו ניתן לשמוע את הנהג מודה יותר מפעם אחת שהחל בנסיעה שעה שהולך רגל החל לחצות את מעבר החצייה. ואם אצל הרפז לא נדלקו נורות האזהרה, מן הראוי שנורות אלו היו

נדלקות אצל המשיבה טרם הגשת כתב האישום, שהרי הסרטונים עמדו אף לנגד עיניה.

9. יצוין שגם הסבריו של הרפז במהלך המשפט לא שיפרו את המשקל הראייתי אותו ביקשה המשיבה לייחס לעדותו. כך, העיד הרפז על עצמו שהיה חדש בתפקידו, לא מילא ערב כניסתו לתפקיד תפקידים אחרים במשטרת התנועה, וודאי לא בתפקידי שטח, ומכאן מתבקשת המסקנה שהיה חסר ניסיון בכתיבת דוחות תנועה. לעומתו, שירתה המבקשת בתפקידה כ-20 שנים, במהלכם מילאה דוחות תנועה רבים מספור, ומכאן שהייתה מקצועית ובעלת ניסיון רב בשטח. אין חולק על כך שלא הוכח במהלך המשפט כל מניע פסול של המבקשת או אינטרס אחר שהניע אותה למלא דוחות כוזבים. על אף שהעדר מניע אינו נזקף בהכרח לזכות נאשם, הרי שקיומו יכול היה לחזק את ראיות התביעה [ע"פ 4743/22 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 8 (17.8.2022)].

ויודגש, גם אם לקצין משטרה קנויה זכות חוקית לבטל דוח של שוטר, אין משמעות הדבר שכותב הדוח בהכרח שיקר בכתיבתו, שכן יתכן שטעה בשיקול דעתו, פספס, או לא דייק. במקרה זה, העברת הדוחות החשודים ככוזבים למח"ש יצרה כדור שלג שהתגלגל עד כדי הגשת כתב האישום וניהול המשפט, כאשר לאורך כל הדרך איש מהגורמים המטפלים, הן גורמי המשטרה, הן גורמי החקירה והן גורמי התביעה ערב הגשת כתב האישום, לא בדקו לעומק את טענות הנאשמת ואטמו אוזניהם לכל הסבריה.

10. מהאמור עולה שעל אף שהונחה בפני התביעה תשתית ראייתית שהקימה סיכוי מסוים להרשעה, הרי שמצופה היה ממנה להעמיק חקר ובראש ובראשונה לבחון עד כמה ניתן היה להסתמך על מצלמות הרכב שהפיקו את הסרטונים, בהינתן שאלו היוו את המסד הראייתי המרכזי בתיק. מחדל זה מתחדד כאשר בסרטונים המתעדים את כל אחד מהאירועים ניתן לראות בקצה השמאלי הולך רגל הנמצא בקרבה רבה למעבר החציה באופן המרמז, לכל הפחות, כי הוא עתיד לחצות את הכביש מיד לאחר שהוא נעלם מעין המצלמה.

11. אכן, לא בכל תיק חקירה מתעורר הצורך לבצע את כל פעולות החקירה האפשריות, ובעניין זה מקובלת עליי עמדת המשיבה שלפיה עלול הדבר להוביל לסרבול החקירה, להימשכותה ולהשהיית הטיפול בתיקי חקירה אחרים. ואולם, במקרה הנוכחי, בשים לב להתעקשותה של המבקשת על כך שלא ביצעה כל עבירה, ובהינתן האפשרות לבצע פעולת חקירה פשוטה שתוכל לשפוך אור בסוגיית זוויות ומפתחי הצילום של מצלמות הרכב, היה מצופה שפעולה זו אכן תתבצע, וככל שהייתה מתבצעת, הדעת נותנת שהיה בתוצאות הבדיקה כדי להשפיע על ההחלטה אם להגיש את כתב האישום. עוד חשוב לציין כי היתפסות המשיבה לחצאי משפטים שאמרה המבקשת לנהג באישום הראשון כמוצאת שלל רב, אינה מספקת בנסיבות העניין ואין בהם כדי לייתר את העמקת החקירה.

12. התנהלות גורמי החקירה והתביעה בנוגע לאופן איסוף הראיות בתיק מגבש אף את העילה השנייה שעניינה "נסיבות אחרות המצדיקות זאת", כאשר לאלו מצטרפות גם נסיבות הנוגעות להליך המשפטי עצמו ולטיב הזיכוי. כבר עתה אציין שבכל הנוגע לפגיעה במבקשת עצמה, הרי שעל אף הפגיעה בשמה הטוב, עניינה אינו שונה מעניינם של נאשמים רבים אחרים, בין אם שוטרים ובין אם אזרחים, שזכו לאחר שנאלצו להתמודד עם כתב אישום שהוגש נגדם.

13. אשר לטיב הזיכוי, הרי שעל אף שמדובר בזיכוי מוחלט, להבדיל מזיכוי מחמת הספק, הרי שאין מדור בהכרעה מהותית, אלא בהכרעה שהיא תוצר של החלטת המשיבה לחזור בה מכתב האישום. ברי כי אופן הזיכוי אינו מקנה זכות לפיצוי אוטומטי, והוא מהווה אך שיקול אחד מיני רבים.

14. מעבר לאמור, לא ניתן לומר שהתנהלות המשטרה והתביעה הייתה זדונית, והדבר אף לא נטען על ידי המבקשת. עם זאת, מדובר בהתנהלות רשלנית שהובילה להגשת כתב אישום על אף שלא נאסף חומר חקירה מהותי. מחדל זה הוא באור יקרות גם במהלך המשפט עצמו. כך למשל אישרה החוקרת מרב דולב בעדותה מיום 20.12.2020 כי לא הכירה את האפשרות של הרחבת או צמצום זווית הצילום במצלמה (עמ' 25 ש' 16 ואילך), ואף אישרה כי מזוויות עמידה וצילום שונות יהיו פרטים שלא ייכנסו לשדה הראייה של המצלמה (עמ' 28 ש' 7).

לאור הספקות שהתעוררו עם התקדמות המשפט, הפניתי פעם אחר פעם שאלות משאלות שונות לב"כ המשיבה בעניין זה, לחלקן נעניתי ולחלקן לא ניתנה כל תשובה. נוכח התמונה שהצטיירה (תרתי משמע) התבקשה המשיבה לבחון את עמדתה, או לכל הפחות לספק תשובות לתהיות הראייתיות, למחדלי החקירה ולטענות האחרות שהועלו על ידי ב"כ המבקשת. כך, ביום 2.11.2021 הודיעה המשיבה לפרוטוקול בפתח הישיבה כי לאחר היוועצות עם גורמים בכירים אצל המשיבה הוחלט על המשך ניהול התיק. הגם שיש לברך על כך שהמשיבה שקלה את עמדתה בשנית, לא ניתן להתעלם מהעובדה שגם לאחר היוועצות זו, ההחלטה שהתקבלה הייתה המשך ניהול ההליך, זאת על אף שלא סופקו מטעמה הסברים לקשיים השונים שהתעוררו, שחלקם עמדו לנגד עיניה, כאמור, עוד בשלב שקדם להגשת כתב האישום, לא כל שכן במהלך ניהול המשפט.

15. גם במהלך סיכומי המשיבה, לאחר שלא הייתה עוד אפשרות להציג ראיות חדשות, ניתנה לה הזדמנות להסביר את עמדתה (ראו למשל עמ' 194 ש' 8; עמ' 196 ש' 11), אולם גם בשלב זה התקשתה המשיבה לספק הסבר כלשהו למחדלי החקירה ולחוסרים הראייתיים, שגם אם "פוספסו" במהלך החקירה על ידי חוקרי מח"ש או על ידי המשיבה טרם הגשת כתב האישום, הלכו והתעצמו במהלך הדיונים בבית המשפט. עצמת המחדל הגיעה לשיאה בעדותה המשכנעת של המבקשת, שעשתה את עבודת החוקרים והתובעים בעצמה, כאשר יצאה לשטח עם מצלמת רכב במטרה לתעד את זוויות הצילום. המבקשת העידה כ"מומחית", על אף שאיננה כזאת, אולם די היה בעדותה כדי להצביע על הבעייתיות בזווית הצילום של מצלמת רכב, ודי בכך. למותר לציין שמנגד לא עמדה כל עדות של מומחה מטעם המשיבה כתמיכה בטענותיה בכל הנוגע לזוויות הצילום של מצלמות הרכב. למותר לציין שניתן היה להגיע לחקר האמת עוד במהלך החקירה ולשחזר את המקרים באמצעות מצלמות הרכב של כל אחד מהנהגים, וככל שאלו לא היו בנמצא, תוך שימוש במצלמה אחרת באמצעותה ניתן היה להגיע למסקנה המתבקשת ולהימנע מהגשת כתב האישום.

16. אשר לטענת המשיבה בתגובתה שלפיה המבקשת "שיקרה" אף בכתיבת פרט נוסף בדוח התנועה הנוגע לאישום הראשון (ציון הגעת רכב נוסף מהכוון ההפוך, בעוד שרכב זה אינו נראה בסרטון), הרי שפרט זה לא נכלל בעובדות כתב האישום, ודי בכך כדי לדחות את הטענה.

17. גם בטענת המשיבה שלפיה המבקשת לא הסכימה לכל הצעה שהוצעה לה ערב הגשת כתב האישום (כמו למשל אפשרות של העברת התיק להליך של הסדר מותנה), דבר שעיקב במידת מה את משך הטיפול בתיק, לא מצאתי

ממש, בהינתן שקבלת הצעות המשיבה לסיום התיק הייתה כרוכה בהודאה מצדה בעובדות שלראייתה אין משקפות את המציאות.

שיעור הפיצויים

18. במסגרת שיקוליי לקביעת שיעור הפיצוי נתתי דעתי לפרמטרים הקשורים בהליך המשפטי ולפרמטרים הקשורים בנסיבותיה האישיות של המבקשת.

אשר לשיקולים הקשורים להליך המשפט התחשבתי בכל אלו: על אף שכתב האישום הוגש מבלי שבוצעה פעולת חקירה מרכזית הנוגעת לבדיקת מפתח זוויות הצילום של מצלמות הרכב, הרי שאין חולק על כך שכתב האישום לא הוגש בזדון או מתוך שרירות לב; הנאשמת נאלצה לנהל את כל ההליך עד לשלב הסיכומים, אולם בסופו של יום זוכתה לאחר שהמשיבה שקלה את צעדיה, גם אם בשלב מאוחר שלאחר שלב הסיכומים, ועל כך נאמר "מוטב מאוחר מלעולם לא"; זיכוי המבקשת הוא זיכוי מוחלט, להבדיל מזיכוי מחמת הספק, אולם הוא נבע, כאמור, מחזרת המשיבה מכתב האישום ולא בעקבות הכרעת דין מנומקת; ישיבות ההוכחות לא היו רבות והן נפרשו על פני שלושה מועדים בלבד, אולם הנאשמת נכחה בבית המשפט בסך הכול 9 פעמים; הימשכות ההליך, לרבות שלב חקירה ארוך של שנתיים ימים שהחל עוד בשנת 2017, בתיק שאינו סבוך, ומנגד לעובדה שהימשכות ההליך מקורו בגורמים רבים ולא דווקא בהתנהלות המשיבה.

אשר לשיקולים הקשורים למבקשת, נתתי דעתי לעיניו הדין שעברה המבקשת ומנגד לעובדה שלא הוכחה בפני פגיעה החורגת מפגיעה רגילה של נאשם בהליך פלילי; לעובדה שהמבקשת לא הייתה עצורה ולא פוטרה מהמשטרה, גם אם הועברה לתפקיד אחר; לפרסומים באמצעי תקשורת שונים על אודות הפרשה, בחלקם אף הוזכר מפורשות שמה של המבקשת (נספח א' לבקשה).

19. לאחר שנתתי דעתי לשיקולים אלו, לטיעוני הצדדים בכתב, לפסיקה שהוגשה מטעם המבקשת בהתאם להחלטתי (יצוין כי על אף ארכה שנתבקשה מטעם המשיבה, לא הוגשה מטעמה דוגמאות מהפסיקה), מצאתי שעל אף שיש מקום להיעתר לבקשה ולפסוק לזכות המבקשת פיצוי במסגרת ההליך הפלילי, הרי שבנסיבות העניין שפורטו לעיל, ובפרט העדר זדון מטעם המשיבה, והעובדה שהמבקשת לא הייתה נתונה במעצר, על הפיצוי להיות מידתי.

20. נוכח כל האמור, ובהינתן שפיצוי לפי סעיף 80 לחוק אין מטרתו לכסות את כלל הנזקים שנגרמו לנאשם בהליך פלילי, יעמוד סכום הפיצוי הכולל על 8,000 ₪, שישולמו מאוצר המדינה ויועברו למבקשת בתוך 45 ימים מהיום.

21. המזכירות תעביר החלטה זו לידי הצדדים.

22. זכות ערעור כחוק.

ניתנה היום, ג' תשרי תשפ"ג, 28 ספטמבר 2022, בהעדר
הצדדים.